

flabellata - tal.; vejár z bielych *pštrosích* pier používaný v ceremónii nesenia pápeža trónu *Sedia gestatoria*

Pápež Pius XII. v sedia gestatoria na cestô z baziliky Sv. Petra

fláder - prirodzená kresba štruktúry dreva; pozri *morenie*, *leštenie*

fládrovanie - prirodzená kresba alebo napodobnenie *fládru*; pozri *dezén/dessin*

flagelanti - lat. flagellum – „bič, korbáč, remeň“; stredoveká asketická náboženská sekta sebamrskáčov; známa najmä počas morových epidémií v 13.-14.st.; pozri *morový stĺp*; *mor*; *bosonohosť*

Slovník cudzích slov: stúpenci extrémneho, fanatického náboženského hnutia v *stredoveku*; podstatu hnutia tvorilo uplatňovanie cirkvou odporúčaných prostriedkov *askézy*, prerastajúcej až do *masochizmu*

Lexikon náboženských hnutí a sekt: stredoveké náboženské hnutie kajúcnikov (laikov aj kňazov), ktorí prejavovali verejné pokánie sebamrskáštvom a inými formami sebatrýznenia, ktoré cirkev odsudzovala; vznik hnutia ovplyvnil svojimi prorocktami aj kalábrijský mystik Jáchym z Fiore (1132-1202), ktorý označil 13.st. za „obdobie *Ducha svätého*“; pred nástupom vlády Ducha svätého bude 3 roky panovať *Antikrist* (pozri *Zjavenie*, *siedma pečať*) a veriaci budú musieť čeliť posledným a najhorším skúškam; v rokoch 1348-49, keď Európu zachvátila morová epidémia, sa rozšírilo flagelantské hnutie po celej Európe; v Nemecku vytvorili flagelanti samostatnú *heterodoxnú* sektu; v Španielsku vznikla v tom čase sekta *Bratia kajúcnici*; jej odnož doposiaľ pôsobí na juhozápade USA

Bergdolt: flagelantské hnutie existovalo na sever aj juh od Álp už od 13.st. a v žiadnom prípade nebolo viazané iba na epidémiu *moru*, aj keď svoj vrchol hnutie dosiahlo práve v čase kulminácie epidémie v 14.st. (pozri *čierny mor*); od roku 1560 tiahli flagelanti s *korbáčmi* a bosí do kostolov, aby kajúčne prosili Boha o zľutovanie; v 13.st. sa zväzy flagelantov zmenili na *bratstvá kajúcnikov*; ich centrami boli oblasti stredného a severného Talianska (Benátsko a Friaulsko); cieľom flagelantského hnutia bolo prežívanie Kristovho utrpenia; kajúcnické a očistné praktiky nadobudli formu rituálu, ktorý sa stal súčasťou liturgie počas niektorých sviatkov, najmä *Veľkého piatku*, tj. dňa *ukrižovania* Krista; keď sa blížila čierna smrť, rástol vplyv chiliastického a flagelantského hnutia; povesti predchádzajúce epidémii posilňovali súčasníkov v presvedčení, že sa naplňuje *Zjavenie sv. Jána* a blíži sa koniec sveta; zemetrasenia v januári 1348 a epidémiu moru sa považovali za tie strašlivé pohromy ktoré *evanjelisti* predpovedali pred blížiacim sa príchodu Pána a súčasnosti sa zachovali v podobe flagelantských piesní alebo napr. *Nebeského listu*, ktorý podľa povesti anjel na príkaz Boha zanechal v Jeruzaleme ako varovanie súčasníkom; ľudia prahli po prorocktách (pozri *prorockto o cédroch libanonských*), mravokárcoch a spasiteľoch, ktorí by im vysvetlili príčiny hrôz; chiliastickí mravokárcovia hľadali príčiny (pozri *Dominik*) a videli ich aj v zlých mravoch obyvateľov nevynímajúc vysoký klérus a žiadali reformu cirkvi aj spravodlivejšie prerozdelenie statkov; tak čoskoro nielen že nemali cirkevné požehnanie, ale boli vystavení aj prenasledovaniu; narážky na napomenutia chiliastických vodcov padali na úrodnú pôdu, formovali sa flagelantské zástupy, ktoré prechádzali z jednej krajiny do druhej; flagelanti sa zvyčajne pohybovali v oblastiach, kam sa mor ešte nedostal, a tým ho nechtiac šíрили; ich vystúpenia v sprievodoch aj v kostoloch, kam ich spočiatku ochotne púšťali, sa vyznačovali extázou, poblúznením, pokorou, bolesťou a krvavými ranami po bičovaní korbáčmi, do ktorých si zapletali ostré železné hroty; dĺžka procesií bola vopred presne určená počtom *Kristových rokov*: čiže trvala 33 a pol dňa; účasť na procesii sa viazala prísnymi regulami, okrem iného aj určitou finančnou sebestačnosťou, lebo flagelanti mali zakázané *žobrať*; okrem iného nesmeli fajčiť, obcovať so ženami, vkročiť do domu v meste, ktorým prechádzali; predbežnou podmienkou zrejme bol súhlas partnera (manželky); procesiu viedli štyria majstri, ktorý mali úplnú autoritu;

flagelanti išli *bosí* v dvojstupoch a sprevádzali ich zástavníci a svetlonosi; rytmicky sa pohybovali, zopnuté ruky dvíhali k nebu, kľakali, spievali a kričali smerom k nebu; verejne sa kajali zo svojich hriechov prostredníctvom stanovených rituálov: vrah sa váľal na chrbte, cudzoložníci líhali na bok, krivoprísahníci naznačovali svoj prečin určitým *gestom* apod.; vrcholom procesie bola flagelantská modlitba spočiatku umožňovaná v kostole; flagelanti si získavali sympatie svojou disciplínou a okázalou morálnou prevahou; ochotne sa brali na pochovávanie mŕtvych na mor; svojou kritikou, samozvanými praktikami rýchlo začalo flagelantské hnutie strácať priazeň cirkvi, ktorá ho napokon zakázala; navyše vodcovia sprievodov strácali kontrolu nad svojimi zverencami; často sa spája (zdá sa, že neoprávnene) flagelantské hnutie so stupňujúcimi sa *pogromami*, ale faktom je že vypätá atmosféra napomáhala spontánnym násilnostiam na „vinníkoch“, ktorí údajne „trávili“ studne kresťanov (hoci sa nebralo do úvahy, že sú to aj studne, z ktorých sami pili); keď sa blížili k mestu flagelanti, museli sa *Židia* obávať najhoršieho; pozri *kresťanské rády, sekty*

https://en.wikipedia.org/wiki/Mortification_of_the_flesh

Sprievod flagelantov (Hodinky vojvodu z Berry, 1413-16)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Flagelanti v Nemecku (Norimberská kronika, 1493)

Sprievod flagelantov v Doorniku 1349 (Belgicko)

P. van Laer: Flagelanti (1635)

G. de La Tour: Sv. Hieronymus (1624-1650)

J. de Mesa: Sv. Mikuláš z Tolentina kajúcnik (16.-17.st.)

F. Goya: Procesia flagelantov (1812-1814)

Neznámy maliar (pôvodne Slovenský maliar zo 16.-17.storočia): Mária Egyptská (1580-1620)

Flache Július - (†1967); *slovenský maliar*

http://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%BAlius_Flache

J. Flache: Léda s labuťou

J. Flache: Akt

flakón - ozdobná fľaštička z rôzneho materiálu, najmä brúseného skla a porcelánu, polodrahokamov, alebo krištáľu, používaná na voňavky; rozšírená najmä v 18.st. francúzskym vplyvom; pozri *vôňa*

Flammarion Camille -

http://en.wikipedia.org/wiki/Camille_Flammarion

flambeau - franc. – „plamienok“; základný ornamentálny prvok francúzskej a anglickej neskorkej gotiky, *flamboantu/ Style flamboant/ plamienkového štýlu*; v anglickej verzii (*katedrála* v Exeteru) mal plamienok obľejší tvar, vo francúzskej verzii (*katedrála* v Rouenu) tvar užší a pretiahnutejší; nazývaný aj *rybí mechúr*; pozri *francúzske umenie*

flamboyant - z franc. flambeau – „plamienok“; *flamboantná gotika/ Style flamboant/plamienkový štýl*

flamboyantná gotika - *Style flamboyant/flamboant/plamienkový štýl*; posledná fáza anglickej a francúzskej gotickej architektúry; charakteristická plamienkovým utváraním *kružbových* motívov; francúzska neskorogotická gotická architektúra ich prevzala z anglickej *perpendikulárnej gotiky*; od 14.st.-16.st.; *prút kružby* vo tvare pretiahnutého flambeau/ *rybieho mechúra/ plamienka*; pozri *rozeta*, *okno kruhové*; *Gótico florido/floridský štýl/kvitnúci štýl*; *rayonantná gotika*; *architektúra francúzska*

Baleka: v ostrovnom umení/angloírska oblasť (porovnaj termín *inzulárne umenie* v zmysle ranokresťanského umenia) je *plamienok* obľejší (*katedrála* v Exeteru), vo francúzskom umení, ktoré ovplyvnilo umenie kontinentu, je pretiahnutejší (*katedrála* St. Maclou v Rouene); obmenou flamboantnej gotiky v španielskom umení je *Gótico florido/estilo florido/ floridský štýl/kvitnúci štýl/ kvetinový štýl*; pozri *Florisov štýl*

Dudák: z fr. flame – „plameň“; francúzske označenie neskorogotickej architektúry s typickým plamienkovým utváraním niektorých architektonických článkov (pozri *kružba*); štýl vznikol v

severnom Anglicku (prvý raz sa uplatnil v 1.pol.14.st. na oknách katedrály v Yorku) ako súčasť výzdobných prvkov *decorated stylu*; na európskej pevnine boli plamienkové motívy prvý raz použité Petrom Parlérom pri stavbe chrámu sv. Víta na *Pražskom hrade*; do Francúzska, kde sa flamboyantná gotika najviac rozšírila (katedrála v Rouenu, pol.15.st.), prenikol motív plamienka pravdepodobne cez Normandiu (pozri *anglo-normandská architektonická škola*) a Holandsko, ktoré udržiavali tesné vzťahy s Anglickom

flamboyantný - plamienkový

flamboantný štýl - flamboantná gotika

flamenco - pozri *tanec*; *bolero*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Sonia_Delaunay

J. S. Sargent: Španielsky tanec (1879-1882)

Flameng François - (†1923); úspešný francúzsky maliar poslednej štvrtiny 19.st. a prvej štvrtiny 20.st.; spočiatku sa stal známym *historickou malbou* a portrétmi; stal sa profesorom na Akadémii výtvarných umení; jeho práce zdobia také dôležité verejné budovy ako na Sorbonna a Opera Comique; tiež produkoval reklamné práce; pozri *francúzski maliari 19.st.*, *francúzski maliari 20.st*

http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Flameng

F. Flameng: Masaker v Machecoul (1884)

F. Flameng: Napoleon po bitke pri Waterlo

F. Flameng: Portrét pani D. (1911)

F. Flameng: V Somme (1916)

F. Flameng: Pochod alpských strelcov pustou zimnou krajinou Vosges (1914-1918)

flamines Divorum - *flaminovia*, ktorí počas rímskeho cisárstva mali na starosti kult zbožštených cisárov; pozri *flaminovia*; *Rímska ríša*

flaminovia - kolégium obetníkov v starovekom *Ríme*, z ktorých mal každý na starosti kult jedného božstva; pozri *pontifex*, *flamines Divorum*; *rímske náboženstvo*

flammeum - antický svadobný závoj červenej farby, spojený s *apotropaidným* presvedčením, že zaisťuje plodnosť; pozri *antický odev*; *veniec z halúzok granátovníka*; *manželstvo*; *svadba*; *závoj*